

باز هم شاهنامه فلورانس !

مجله «نامه بهارستان» در چند شماره گذشته، چندین مطلب کوتاه و بلند درباره شاهنامه فلورانس به چاپ رسانید، که هر یک نکات ارزشمندی را درباره اصالت نسخه بیان می کردند. از جمله آن مناظرات قلمی، نظر و پیشنهاد راهگشای استاد ایرج افشار بود (در دفتر سوم، بهار- تابستان ۱۳۸۰، ص ۲۰۸-۲۰۹)، بدین بیان که:

«... حال که موضوع این شاهنامه دوباره مطرح شده است امید است اهل نظر کناره نروند و آرای خود را در خصوص مخدوش بودن، ساختگی (مجمول) بودن، دستکاری شدگی و هر گونه عیب دیگر که در نسخه مورخ ۶۱۴ هـ. می یابند بنویسند و جملگی آن مطالب به چاپ برسد تا مگر اجماعی درین قضیه حصول پیدا کند. کاش از جانب کتابخانه مجلس و کتابخانه مالک نسخه مذکور در ایتالیا ترتیبی داده می شد که طبق موازین بین المللی یک بار این نسخه برای نمایش به تهران آورده می شد و کتابخانه مجلس مخارج این کار را بر عهده می گرفت تا رفع شبهه از مخدوش بودن کهن ترین نسخه شاهنامه فردوسی می شد. اکنون که کتابخانه مجلس به کارهای پژوهشی اهتمام کرده است جای آن دارد که چنین خدمتی را هم به سرانجام برساند. زیرا این "سوسه ای" که به وجود آمده است باید ریشه کن و اگر نسخه، جعلی است به اتفاق آراء اعلام شود. اگر این نسخه صحیح است ملت ایران می باید ارزش آن را بیش بشناسد از نسخه الاثبیه که به خط اسدی طوسی در وین نگاهداری می شود.

شاهنامه "قبالة تاریخ و فرهنگ و ادب ماست و این نسخه اگر درست و بی خدشه باشد «شاه نسخه» ماست و قطعاً ارزش معنوی از شاهنامه طهماسبی بسیار پیش خواهد بود ...»

در پی چاپ آن پیشنهاد سودمند و استقبال برخی از محققان و شاهنامه پژوهان، کتابخانه مجلس شورای اسلامی نیز، که در چند سال گذشته عهده دار چندین کار جدی و اساسی در حوزه نسخه های خطی در کشور بوده است، پیشنهاد جناب ایشان را پذیرفت و ضمن مشورت با کارشناسان مربوطه و طرح موضوع با جناب سفیر و رایزن محترم فرهنگی ایتالیا در وقت بازدید از کتابخانه و اعلام آمادگی آنان برای این همکاری فرهنگی و بین المللی، ریاست محترم کتابخانه در نامه ای خطاب به ریاست کتابخانه ملی فلورانس آمادگی کتابخانه را برای اجرای پیشنهاد فوق اعلام کرد، که تاکنون پاسخی از آنان دریافت نشده است. در اینجا ترجمه متن این نامه را که سندی است فرهنگی و به تاریخ ادبیات فارسی مربوط می شود به نظر خوانندگان محترم می رسانیم.

همچنین در این خصوص مکتوبی در پیرو همان پیشنهاد پیشگفته از جناب استاد محمد روشن به دفتر مجله «نامه بهارستان» واصل شده است که تصویر آن در اینجا درج می شود.

«نامه بهارستان»

مجلس شورای اسلامی

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد

نگاره مقسومیه به خواججه نصیرالدین قوسی

مجله

شماره ۲۴۷۸۰

تاریخ ۱۵ شهریور / ۱۳۸۰

پیوست ۶ سپتامبر / ۲۰۰۱

ترجمه متن انگلیسی نامه کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
به خانم دکتر آنتونیا آیدا فونتانا به شماره ۲۴۷۸۰، به تاریخ ۱۵ شهریور ۱۳۸۰ / ۶ سپتامبر ۲۰۰۱

دکتر آنتونیا آیدا فونتانا

ریاست محترم کتابخانه ملی فلورانس

اکنون نسخه شاهنامه فردوسی محفوظ در کتابخانه ملی شهر فلورانس ایتالیا (به شماره Ms. Cl. 111. 24) برای تمام علاقه‌مندان و پژوهشگران زبان و ادبیات فارسی در جهان شناخته شده است. نخستین بار در ایران، مجله آینده (به مدیریت استاد ایرج افشار، در شماره اول از سال سوم، دوره جدید، ۱۳۵۸ / ۱۹۸۰) نامه‌ای از پروفیسور پیه مونتسه - ایران‌شناس برجسته ایتالیایی - مبنی بر کشف نسخه‌ای از شاهنامه (مجلد اول)، متعلق به ۶۱۴ هجری، که پیش از این با نام "تفسیر قرآن فارسی" در آنجا شناخته می‌شد، به چاپ رسانید.

انتشار این خبر بحث‌های قلمی فراوانی را در میان شاهنامه‌شناسان در داخل و خارج از ایران به همراه داشت، زیرا تا آن زمان نسخه کهن شاهنامه، نسخه محفوظ در کتابخانه موزه بریتانیا به تاریخ ۶۷۵ هجری بود و بنابراین نسخه نویافته (فلورانس) ۶۱ سال بر کهن‌ترین نسخه شناخته شده شاهنامه تقدم می‌یافت. آخرین آن نوشته‌های نقد گونه درباره نسخه فلورانس، سه مقاله و نامه‌ای بود که در «نامه بهارستان» (مجله مطالعات و تحقیقات نسخه‌های خطی)، نشریه کتابخانه مجلس شورای اسلامی ایران به چاپ رسید. اکنون با توجه به اینکه محققان و نسخه‌شناسان در مقالات خود اختلاف نظرهایی را درباره این نسخه مطرح نموده‌اند و نظر به اینکه غالباً اصل نسخه را رؤیت نکرده‌اند و دیدگاه‌های ایشان بیشتر بر مبنای ملاحظه چاپ عکسی نسخه بوده است، کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی ایران علاقه‌مند است تا با رعایت ضوابط و مقررات بین‌المللی، این نسخه نفیس را برای یک هفته به ایران آورد و به نمایش بگذارد و هم‌زمان با آن گردهمایی تخصصی یک روزه‌ای را با حضور کارشناسان و شاهنامه‌پژوهان ایران و ایتالیا درباره ویژگی‌های نسخه‌شناسی آن برگزار نماید.

در صورت پذیرش این پیشنهاد، کتابخانه مجلس شورای اسلامی ایران از پروفیسور پیه مونتسه، کاشف این نسخه شاهنامه، و جناب عالی دعوت خواهد کرد تا با هزینه این کتابخانه، برای ایراد سخنرانی، در این گردهمایی شرکت کنند.

امید است با تسریع در پاسخ، ما را از دیدگاه‌های خود مطلع فرمایید.

سید محمد علی احمدی ابهری

رئیس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد

مجلس شورای اسلامی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

هو

سرور بزرگوار «نامه بهارتان» جناب آقا مطلبی کاشانی

باسلام، دست‌نویس فراوان از گوشه‌های ارزشمند سرکار و گرداننده‌گان «نامه بهارتان» در ارائه
تفسیرهای سودمند و دلنشین، گفتار عالمانه دانشمندان بشکرات در ابرج فشار را در خدمت
«نامه بهارتان» خوانم

آنچه فریبده می‌تواند از پس یازده سال که نسبتاً همانند فردی، محفوظ در کتبخانه فرزند
مادریه است، بازگویر آن است که تاریخ نسبه مندرج است، در آن چهار سردر نیست! مقدمه
این کتاب از جمله نیز بر ساخته می‌نمایم!

با آنکه بنده هرگز به عمر خود «فرزیه ای ارزنی» بردت تمجید نکرده است، ایند که پیشهاد
دست‌نویس استاد ابرج افشار در بررسی آرایه‌های نسبه‌نامه‌ها که بنده قدر از منظر است،
اعلام می‌دارد که به جان پذیر است از حقوق ناچیز باز نشیخ خود در فرصت‌ان ادب و هنر،
دعای الله بر ناچیزتر دانشگاه تبرک، هزینه بی‌بیط رفت در برکت استادان را تقبل کند، مشروط
بر آنکه اگر گوهر ایشان در خدمت دار بودن تاریخ محدود یافت، دست‌نویس وجه را به فرزند گرداند،
دائر براهمات درستی تاریخ نسبه گوهر دادند، بنده این زبان را تقبل کنه!

والسلام علی من اتبع الهدی

محمد رزق

شنبه ۱۳ بهمن ۱۳۸۰